a Zágrábi Magyar Intézetet

A budapesti Balassi Intézet legújabb külföldi intézeteinek egyike a zágrábi, amelyet a magyar kormány alapított. 2013/14-ben összesen négy városban nyílt új intézet: *Peking*ben, *Isztambul*ban, *Belgrád*ban és *Zágráb*an. A Zágrábi Magyar Intézetet 2014. január 3-án *Navracsics* Tibor miniszterelnök-helyettes és Orsat *Miljenić* horvát igazságügyi miniszter nyitotta meg. Az Intézet magyar állami tulajdonú ingatlanban, az August Cesarec utcában, a Jelačić tér szomszédságában kapott helyet, a szűkebb városközpont egyetlen modern épületében, amelyben az Európai Bizottság irodája is található. A megnyitás utáni első hónapok a szervezés jegyében teltek el. A Magyar Kultúra Napja alkalmából intézetünk első rendezvénye egy *Pilinszky* Jánosnak szentelt irodalmi est volt, melyen két magyarországi horvát színművész, *Gyurity* István és *Vidákovics* Szláven (a Pécsi Horvát Színház igazgatója) mintegy százhúsz néző előtt magyarul és horvátul adták elő az 1921–1981 között élt Kossuth-díjas költő műveit. A verseket nagyrészt e sorok írója ültette át horvát nyelvre, s ha minden a tervek szerint alakul, 2016-ban egy neves horvát kiadónál megjelentetjük Pilinszky János válogatott verseit.

Az Intézet első kiemelt rendezvénye 2014. június 7-én a KIM által szervezett *Budapest Moments* volt, melynek programját rajzfilmvetítés, kerekasztal beszélgetés, *slam poetry* bemutató (rövid saját versmondás és értékelés – *a szerk*.), borkóstoló és egy rock együttes, az *Anima Sound System* koncertje színesítette. Június 8-13. között Hvar-szigeti *Stari Grad*ban *„Adriai tenger – Panonsko more, Magyar-Horvát Kulturális Napok"* címmel szerveztünk programot a település önkormányzatával, a Pécsi Horvát Színházzal, a Csopor(t)-Horda Magyar-Horvát Kulturális Egyesülettel és Tahir *Mujičić* vígjátékíróval közreműködve. A sokszínű programban szerepeltek képzőművészeti kiállítások (*Erdős* János, Antun Boris *Švaljek* festők és *Bachmann* Zoltán építész munkáiból), valamint bemutattuk Tonko *Maroević* Hrvoje *Šercar* képzőművészről szóló monográfiáját is. Voltak irodalmi estek (*Krúdy* Gyula és Veljko *Barbieri* gasztro-novelláival, *Sárossy* István drámáival), filmvetítések (Bachmann Zoltán filmje a pécsi ókeresztény sírkamrák helyreállításáról és portréfilm *Vidákovics* Antalról, a Pécsi Horvát Színház megalapítójáról), de fellépett Dinko *Lupi* operaénekes is. Mindezt gasztronómiai program egészítette ki. Stari Grad történelmében először főtt magyar (bajai) halászlé a főtéren, ahol a helyiek, szponzorainknak köszönhetően, kiváló szekszárdi és villányi borokat is megkóstolhattak.

A Zágrábi Magyar Intézet által szervezett első hangverseny a *Magyar romantikus muzsika* című programsorozaton belül a Mimara Múzeumban volt, *Érdi* Tamás zongoraművész vendégszereplésével. 2014 második felében a rendezvények a *Visegrád Karma plakátkiállítással* folytatódtak, amelyet a zágrábi magyar nagykövetséggel karöltve szerveztünk meg. Ezen magyar, lengyel, cseh és szlovák alkotóknak a rendszerváltás idején készített politikai plakátjait mutattuk be a közönségnek. Az év őszén ugyancsak a magyar nagykövetséggel közös szervezésben az Isztriai Történeti és Tengerészeti Múzeum kiállításának adtunk otthont. Ez a Terror Háza Alapítvány I. világháborús pályázatából valósult meg, s bemutatta az 1918-ban elsüllyesztett csatahajó, az *SMS Szent István* szalonjából – magyar-horvát búvárrégészek közös expedíciója által – felszínre hozott tárgyakat, valamint gazdag fényképanyagot a hajóról és történetéről. (Az SMS jelentése Seiner Majestät Schiff, vagyis magyarul őfelsége hajója, ez volt a Monarchia által használt lajstromjelezés – *a szerk*.) 2014 októberében a Zágrábi Magyar Intézet társszervezőként öt magyar történész részvételét biztosította a centenáriumi év horvátországi legnagyobb első világháborús konferenciáján. A nemzetközi (osztrák, magyar, szlovén, szerb, horvát) tudományos tanácskozás fő szervezői a Horvát Történeti Intézet és a Matica Hrvatska voltak, de társszervezőként mi mellettünk csatlakozott az Osztrák Kulturális Fórum is. Novemberben a *Magyar képzőművészek Zágrábban* című programsorozaton belül *Pécsi metszet* címmel rendeztük az első kiállítást, amelyen *Pinczehelyi* Sándor és *Valkó* László, valamint tanítványaik műveit ismertettük meg a képzőművészet kedvelőivel.

A zágrábi zsidó hitközség, a BET Israel rendezvénysorozatához csatlakozva 2014. november 25-27. között *Zsidó kultúra Európában – Budapest* címmel többnapos programsorozatot szerveztünk. Az egyik kiemelkedő esemény *Klein* Rudolf építészettörténész és fotóművész alkotásaiból álló *Zsinagógaépítészet Kelet-Közép-Európában* című kiállítása volt. A legsikeresebb, leglátogatottabb rendezvény a *Budapest Klezmer Band* koncertje volt – amit a KIM támogatásával valósítottunk meg – a zágrábi Mimara Múzeumban (több mint négyszáz érdeklődő részvételével).

Az idei év első felében a Zágrábi Magyar Intézet szervezésében történt meg a Pécsi Horvát Színház *„A Jó, a Rossz és a (Csúf) COLOS"* című western-paródiája bemutatása, amelyet a Pécsi Balett társulatának tagjai adtak elő a *Gumbekovi dani* című nemzetközi kabaré fesztivál keretén belül. A *Bogdán Norbert trió*

Pillanatképek az Intézet életéből

Sokcsevits Dénes igazgató

itteni koncertjén a horvát közönség is megismerhette a roma fiatalokból álló együttes hagyományos cigány zenét jazz és balkán elemekkel ötvöző műveit. A Zágrábi Magyar Intézet ezüst fokozatú partnereként vett részt a *9. Tolerancia Fesztivál* (zsidó filmfesztivál) szervezésében, s otthont adott a kétnapos *Festival marketnek* is. Ez utóbbi program során néhány kelet-európai filmfesztivál mutatkozott be a filmjeivel. Magyarországról a *Jameson CineFest – Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál* jött el. A Fesztivál díszvendége *Szabó* István Oscar-díjas magyar rendező volt. Vele és Branko *Lustig* kétszeres Oscar-díjas producerrel kerekasztal-beszélgetésen vettünk részt. A beszélgetés témája *„Az egyén és az államhatalom viszonya a XX. században"* volt. Április végén a dubrovniki tiszteletbeli magyar konzulátus és a Pécsi Horvát Színház együttműködésével szerveztünk Magyar Kulturális Napokat Dubrovnikban. A közönség, többek között, *Kálmán* Imre Csárdáskirálynő című operettjének legnagyobb slágereit hallgatta meg és megismerkedett a magyar irodalom és képzőművészet több kiváló alkotójával is. Az irodalmi estek keretében Pilinszky János és *Petri* György, valamint Krúdy Gyula műveit hallgathatta meg a közönség magyar és horvát nyelven.

A Balassi Intézet Zágrábi Magyar Intézete idén ősszel is több érdekes és színvonalas program segítségével igyekszik közelebb hozni a magyar kultúrát a horvát főváros közönségéhez. A nyári szünet utáni első nagy esemény a *„Magyar világörökség Zágrábban – Hortobágyi Nemzeti Park"* programsorozat rendezvénye, a Hortobágyi Nemzeti Park mint az UNESCO által világörökségnek minősített természeti és kultúrtáj bemutatása volt egy fotókiállítás segítségével. A képeket a Hortobágyi Nemzeti Park és a Hortobágyi Nonprofit Kft. bocsátotta elektronikus formában rendelkezésünkre, ezekből készíttettük el a kiállítási anyagot. A zágrábi *Ady Endre Magyar Kultúrkör* segítségével a kiállítás eredeti pásztorfaragványokkal, használati eszközökkel és népviselettel is gazdagodott. A szeptember 22-i megnyitót követően levetítettük a „Noé bárkáján – a 40 éves Hortobágyi Nemzeti Park" című természetfilmet, amelynek vetítési jogát a Debrecen Televíziótól a Nemzeti Park közvetítésével kaptuk meg. A filmhez horvát nyelvű feliratokat készíttettünk. Szeptember 27-én *Zsikó Zoltán és Zenekara* lépett fel Intézetünkben. Műsorukon többek közt hortobágyi pásztordalok is szerepeltek.

A programsorozat záró rendezvényeként október 1-jén a zágrábi *Histrion Színház*ban (Histrionski dom) *Sebestyén* Márta mellett *Andrejszki* Judit (vokál, csemballó), *Szerényi* Béla és *ifj. Szerényi* Béla (tekerőlant), *Szabó* Zoltán (duda) és *Mutapčić* Midhat (dob) lépett fel. A nagysikerű koncerten a régi magyar zenei blokk után magyar, horvát és spanyol népdalok hangzottak el. A több mint kétszáz fős lelkes közönség kb. hetven százaléka horvát volt. Jelen volt a legismertebb horvát népdalénekes, Lidija *Bajuk* is.

Szeptember 30-án Zágrábban, az ULUPUH (Horvát Képző- és Iparművészek Egyesülete) galériájában nyílt meg *Ritecz* Szilvia pécsi keramikusművész kiállítása, amelyet a házigazdával közösen szerveztünk. Ugyanebben a hónapban, ugyanitt a nemrég elhunyt Bachmann Zoltán építész munkásságát is bemutattuk.

Október 13-án megnyitottuk a zágrábi Olasz Kulturális Intézettel közösen szervezett két kiállításunk magyar részét: „Egy olasz archívum kincsei: 20. századi magyar fotóművészek alkotásai" című tárlatunkat, melyen a legkiválóbb magyar mesterek, *Balogh* Rudolf, André *Kertész*, Robert *Capa* és *Korniss* Péter munkái is szerepeltek. Október 15-én az Olasz Intézetben megnyílt '56 olasz fotóriportere: Mario *De Biasi* kiállítása, a közös program olasz részeként. (De Biasi az *Epoca* című olasz hírmagazin tudósítójaként járt a forradalmi Budapesten, ahol megrendítő erejű képeken örökítette meg a tragikus eseményeket.)

November 4-én a „Magyar képzőművészek Zágrábban" programsorozat részeként *Aknay* János Kossuth-díjas festőművész *„Szín/Tér/Szerkezet"* című kiállítása nyílt meg a Zágrábi Magyar Intézetben. A tárlatnyitón *P. Szabó* Ernő művészettörténész és Milan *Bešlić* műkritikus méltatta az alkotó munkásságát. November 26-án szintén Intézetünkben rendezünk *„Az Osztrák-Magyar Monarchia varázslatos hangjai"* címmel magyar operett estet. A Budapesti Operettszínház művészei elsősorban Kálmán Imre műveit adják majd elő. Ezzel az eseménnyel ugyanis a nagy magyar zeneszerző egyik legsikeresebb műve, a Csárdáskirálynő ősbemutatója századik évfordulója emlékének is adózunk. December 5-én a *MintaPinty* nevezetű budapesti zenekar fellépésével Mikulás-napi rendezvényt szervezünk a horvát fővárosban élő magyar gyermekek számára az Ady Endre Magyar Kultúrkör és a zágrábi Magyar Tanács közreműködésével. December 6-án a Zágrábi Magyar Intézet és a magyar nagykövetség szervezésében – a MOL Group Nyrt. támogatásával – a zágrábi székesegyházban *Varnus* Xavér és a *Szolnoki Szimfonikus Zenekar* lép fel. A világhírű orgonaművész és kísérő zenekara Johann Sebastian *Bach* műveit fogja játszani.

Gazdag kulturális évet zárunk és jövőre is várjuk az érdeklődőket!

Sokcsevits Dénes
igazgató

Látogasson el honlapunkra: www.nemzetisegek.hu